

Tělocvičná jednota Sokol Liberec I.

Nazdar!

Sokolské souzvuky

č. 8 – 9 - srpen, září 2020

Ročník 10.

Taková práce, jakou národ potřebuje, předpokládá a vyžaduje sebedůvěru. Pořád vytýkáme, že „národ“ nemá důvěry v sebe. Proč všechno strkat na „národ“ – ten národ jsme každý sám!

TGM

Obsah:

Úvodní slovo – *O lidské paměti*

Metodika – *Vzpomínky cvičitelky seniorky*
Cvičební hodina v přírodě pro R + D a PD
Cvičení na lavičkách
Před námi sokolské Brno
Sokolská soutěž „Kde domov můj“

Nejenom pohybem živ je sokol

Netradičně o důvodech sovětské invaze

Kaleidoskop – srpen - *Blanka z Valois*

Český malíř Jaroslav Čermák
František Kmoč
Mekka světových operních scén
Rok 1306 – konec dynastie Přemyslovců
„Toho Bod dá nebude, aby český král z boje utíkal!“
První pochodeň
Joachim Barrande
Mládí není určeno daty

Jak znáš Evropu?

Září – president Osvoboditel

Nezapomínejme na jméno Masaryk

Kaleidoskop září - *poslední korunovace českého krále*

11. září
Nezapomenutelná výročí v Sokole v srnu a září
Karel Svolinský
Poslední vzpomínka patří Zdeňku Štěpánkovi

Rozluštění obou soutěží

Den české státnosti

Mnichov 1938

Sokolské osobnosti – *František Erben*

Bratr Jiří Brunclík

Zprávy z jednot a žup - *Rozloučení se sestrou Danou Lipovskou*

Bratr Miroslav Novotný

Něco veselejšího - 80 narozeniny v plné síle

Závěrečné slovo

Úvaha – Lék na duši

Úvodní slovo

O lidské paměti

Dobře o ní víme, že je děravá. Nejen že si nepamätujeme děje, které utvářely náš život, ale naše vzpomínky jsou často zkreslené. Zajímavé je, že si lidé špatně pamätují podobu míst, kudy každodenně chodí, nápisy, které denně čtou – snad proto je třeba nevtíravým, ale důsledným způsobem lidem připomínat data a myšlenky – zvláště ty, které je třeba uchovat v paměti generací, protože tak se upevňuje národní kontinuita a národní povědomí.

Největší a nejčilejší jednotou v naší župě je bezpochyby Sokol Turnov. Má k tomu ty nejlepší předpoklady: vznikl ve stejný rok, jako první jednotu Sokol Pražský, má dobrou spolupráci s městem, sokolovnu jako hrad. Díky dobrému hospodaření a sponzorské činnosti je sokolovna v pořádku.

Vzhledem k tomu, že jsem nikdy v Turnově nebydlela, tak jsem také nikdy nenavštěvovala běžné každodenní cvičení, ale sokolovnu znám dobře z různých nácviků, školení a dalších akcí. Má jednu zvláštnost – přenádherný malovaný secesní strop, jaký jsem nikde jinde neviděla. Během komunistických roků se zde stále cvičilo a tělocvična byla vždy v pořádku. Ne stropní malbě však bylo časem přece jenom vidět, že by potřebovala určitou renovaci. Kromě toho zmizel tympanon nad jevištěm, což bylo důsledkem několikerého nutného malování sálu.

V současnosti se v Turnově blýsklo na lepší časy a objevila se možnost renovace krásného stropu (což bude určitě značně finančně náročné!) Ke svému obrovskému překvapení jsem zjistila, že si nikdo ze současníků (kromě mé švagrové) nepamätuje tympanon nad jevištěm, ani text na něm. Při čemž musí stále ještě existovat pamětníci z řad staršího členstva – neuvěřitelné! Je to důkaz toho, že to, co vidíme a slyšíme - třeba i soustavně – lidé nemusí vůbec vnímat. Inkriminovaný text na tympanonu zněl – podle mé švagrové – „Z lásky k národu a vlasti!“, samozřejmě, doklady, včetně fotografií, byly nalezeny v archivu jednoty. Takže nový text nad jevištěm bude autentický – a bude vyjadřovat důvod vzniku Sokola i jeho poslání. Bude teď úkolem cvičitelů, aby na něj vhodným způsobem reagovali, především při práci s mládeží!

Turnovská sokolovna má bohatou historii, byla slavnostně otevřena 28. – 29. května 1898. Stavitelem byl Karel Knopp, známý turnovský stavitel, postavil ji podle projektu Jana Čenského. Součástí areálu sokolovny je pomník zakladatele Sokola dr. Miroslava Tyrše, realizoval ho místní sochař Josef Drahoňovský.

Malovaný strop je dílem místního malíře Jana Prouška. Lešení zabírá celý sál, tympanon je prý už hotov. Celková oprava byla už skutečně nutná – ne že by strop hrozil zrovna zřícením, ale přece jenom statika byla mírně porušena – sál tedy bude v celé své kráse sloužit turnovským sokolům i v dalších desetiletích. Sokolovna je soustavně modernizována, ze sálu místní restaurace je dnes „malý“ sál. V pořádku je i sousední atletický areál, který sice paří místním atletům, ale využívají ho i sokolové.

Sokolovna patří k významným a právem obdivovaným budovám v Turnově, po letošní renovaci získá původní vzhled i reprezentační část sokolovny, připomene práci a život předchůdců dnešních cvičitelů a činovníků a poskytne jejich následovníkům důstojné místo k provozování další činnosti.

Věřme, že současné poměry už nedovolí, aby z průčelní stěny sálu zmizel nápis, který Sokol symbolizuje a stručně a jasně vymezuje jeho další cestu. Takže pamätujme:

„Z lásky k národu a vlasti!“

Metodika

Vzpomínky cvičitelky- seniorky

Chodím pořád do Sokola ? - do Sokolovny ano - ale do Sokola ?

Začnu tím základním - pozdravem. V Sokole byl vždy pozdrav "Nazdar " to neznamená, že si musíme tykat .(Poznámka – vždy si mezi sebou tykali bratři a mezi sebou sestry. Jinak – dohromady – když se znali lépe a chtěli!) Když už mě z těch mladších cvičenek vůbec někdo pozdraví, tak dobrý den - proč také jinak, vždyť jim nikdo neřekl, že se zdraví nazdar - a řekl jim vůbec někdo, že chodí do Sokola ?

A co cvičitelky - ty to ví ?

No a z toho vyplývá další.

Každé cvičení jsme zahajovaly nástupem a společným pozdravem "Nazdar " a pak následovaly informace cvičitelky - jednak o konaných akcích TJ Sokol, schůzích, případně zájezdech apod.

Dnes, když se zeptám cvičitelky a co nástup – nebude? - odpověď --" na to zapomeň".

V neposlední řadě, protože jsme se navzájem znaly - společně jsme se zúčastňovaly a dosud zúčastňujeme (většinou jen seniorky) akcí i jejich příprav a také jsme si i ve cvičení popřály k narozeninám.

Cvičitelka přesně věděla, kdo má zaplacené příspěvky, kdo je v hodině nový a dokonce i kdy má kdo narozeniny a pod. - a bylo nás 40 - 50.

Při některých cvičebních hodinách jsme i pochodovaly a zpívaly a nikomu to nevadilo.

Cvičební hodina byla ukončena opět pozdravem "Nazdar " a ne tleskáním (nikdo mně ještě nevysvětlil smysl tleskání) jak je tomu nyní běžně - bylo mně cvičitelkou řečeno - musíš si na to zvyknout.

Nezvyknu - jsem v Sokole a ne v divadle.

Jak jste asi zjistili, popisuji situaci v ženských složkách, nevím, jak to dělají muži.

Vím , že mně na to vše odpovíte, že jsme v nové moderní době, v době internetu , že všechny informace si každý může zjistit na internetu a pod. - potvrdil to e-mail od br. Doudy (župní vzdělavatel) br. Rozkošnému , který se na něj obrátil s dotazem, kdo má cvičenky, (cvičence) seznamovat se sokolskými zvyklostmi a tradicemi - vzdělavatel ? - náčelníci ?

E-mail br.Doudy - Na toto nedokáži odpovědět, dle mého názoru je to na každém, jak chce koho informovat. V dnešní době Ti nikdo informace pod nos nosit nebude, takže kdo chce, ať čte nástěnky, webové stránky, případně ať se ptá. Dneska je čas drahý a nedokážu si představit, že dělám nástup, seznámení a pod. Takže ať si to každý cvičitel, či cvičenec vymyslí sám.

Já vlastně ty mladé opravdu lituji - že při těch všech vymoženostech nemají čas

To my, senioři jsme to asi měli lehčí, protože jsme neměli co dělat, tak jsme všechno stihli.

Přeji nastupující generaci Sokola, aby se nad sebou trochu zamyslela a přes veškerou techniku a vymoženosti nezapomínala na přátelství a sokolské tradice.

A ještě nakonec dotaz - nebudeme se zdravit "nazdar", nebudeme provádět nástupy a na konec cvičení budeme tleskat? Já jen abych věděla, na co si mám tedy zvyknout !

Eva Tšponová, Sokol Přerov

Cvičební hodina v přírodě.

Cvičební hodina pro oddíl RD v přírodě.

Motto: Ať je teplo, nebo zima,
v přírodě se cvičí prima!

Hlavní náčiní :klacíky, kamínky, listy, spadané větvičky a pod.

Něco navíc: cvičitelka si přidá do batohu 4 barevné kuželky, 1 balení pytlů na odpadky a provázky. Děti si sebou vezmou vlastní míč.

Při cvičení v přírodě využijeme nerovný povrch, stromy (jako metu, nebo hru škatulata, hýbejte se), jakýkoliv kopeček, potůček či menší rigol, křoví nebo padlý strom, dřívka, klacíky, kamínky nebo šišky. Vše se hodí!

Rozcvičku s míči známe všichni z tělocvičny. V přírodním prostředí si dvojice mohou házet míč přes větev stromu, kopeček posekané trávy, hromádku suchých větví nebo jinou zajímavou překážku. Míče koulíme v nerovném terenu pomocí klacíku.

N á m ě t y :

Běh - indiánský běh

- běh do vršku s lístkem nebo větvičkou v ruce
- běh ve dvojici s mamkou (mašinka, náklad'ák)
- běh mezi stromy či keři (cik cak)

Štafeta běh s kolíkem v ruce

Děti rozestavíme po třech či čtyřech do trojúhelníku nebo čtverce. Rozestupy 3 - 4m

První dítě běží s kolíkem k druhému, kolík předá a zůstane stát na místě druhého.

Druhý pokračuje na místo třetího, atd. Skupinek je více, takže střídání je rychlé.

V případě, že si třílet'áci nevědí napoprvé rady, necháme je běžet první kolo s

mámou.

Dřívka - rozcvička s dřívkem

Přendávání z ručky do ručky před tělem, nad hlavičkou, za zády, zavírání do pěstičky,

podávání mamce, překračování, a pod.

Listy Mávání, podávání, běh s listem nad hlavičkou, přímivá chůze s listem na hlavičce, foukání do listu, mamky listy spouštějí, děti je sbírají a podávají zpět, honění se za listem v mámině ruce a pod.

Kamínky nebo šišky házení a jejich následné hledání, házení do kruhu, postaveném z klacíků a větviček, trefování se do rozestavených kuželek (s kuželkami můžeme také hrát hru: Pan čáp ztratil čepičku).

Poskoky a přeskoky jednož nebo snožmo v nerovném terenu nebo přes překážky jistí mamky.

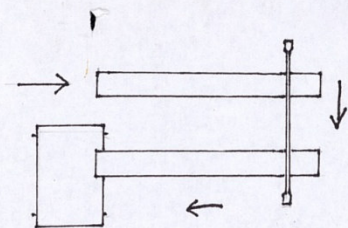
Neodpustíme si také legraci s nafouknutým a zavázaným pytlek na odpadky. V tělocvičně ho nadzvedáváme rukama či hlavou, protože nesmí spadnout na zem. V přírodě za pofukování větru nám bude utíkat...

V přírodě, stejně jako v tělocvičně, si zazpíváme nebo doprovodíme cvičení vhodnou básničkou, těch má každá cvičitelka v zásobě dost a dost.

Přeji hodně sluníčka a radosti ze cvičení venku.

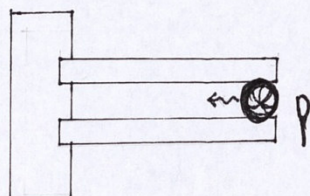
Věra Pázlerová, cvičitelka RD TJ Sokol Č. Budějovice.

Cvičení na lavičkách pro R + D a PD

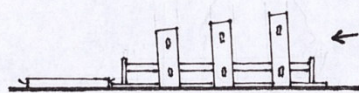

Zařazení laviček jako samostatné stanoviště, nebo do sestavy

nástup na lavičku, po tyči jde dítě bokem, rodič proti němu, drží ho za obě ruce, opatrný přechod na druhou lavičku, seskok na žíněnku

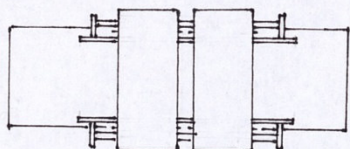
2 lavičky, míč, měchačka, šv.bedna
míč dítě posunuje mezi lavičkami do spodního dílu šv. bedny

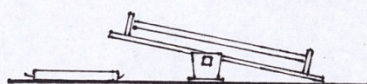
obrácená lavička "drží" spodní díly šv.bedny
dbát na opatrný přechod, dopomoc nutná

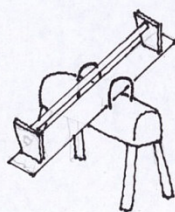
koberec, dvě obrácené lavičky, mezi nimi napnutá guma
děti překračují, nebo podlézají mohou při podlézání postrkovat hlavou míč

koberec, dvě lavičky, žíněnky "tunel" na plížení

zhoupnutí - dítě přechází po kladince, za prostředkem se s ním lavička zhoupne
nutná dopomoc rodiče i cvičitelky je vhodné při sestupu upozornit dítě na okamžik zhoupnutí a také je nutné zašlápnou při sestupu konec lavičky

houpání dětí - cvičitelka stojí těsně u koně a přidržuje lavičku rodiče s obou stran posadí děti a jistí je při houpání

Cvičení je připraveno pro oddíl RD. Přechody jistí cvičitel nebo rodiče.
Díly švédské bedny při přechodu lavičky jsou postavené „na dyl“. Při houpání dětí (lavička na koni - viz obr.) si obvykle říkáme básničku o kočkách, co snědly kroupy.

Věra Pázlerová, cvičitelka TJ Sokol Č. Budějovice

Před námi sokolské Brno!!

Bude nebo nebude? Jak Pán Bůh nebo coronavirus dovolí. Faktem je, že pro nás se v podstatě nic nemění! Skladby jsou hotovy a je nutné je nacvičit a připravit k předvedení. I kdybychom je nemohli předvést veřejnosti, měli bychom kvalitní cvičební program, trénující kvalitu pohybu a pohybovou paměť, což je vzhledem k blížícímu se sletu potřeba.

Takže je potřeba promluvit s cvičenci, kteří se na Brno a vzájemné setkání těší a na nácvik čekají. Jednotlivé skladby se od sebe podstatně odlišují, jak hudební předlohou, tak i odpovídajícím pohybem. Soustředme se především na krásný, velký pohyb, soulad s hudbou pak se můžeme věnovat i prostorové choreografii. Z nacvičeného úseku mějme radost, usmívejme se! Nelamte si hlavu s tím, co nemůžeme sami změnit, člověk k životu potřebuje radost a pohodu!

Kromě nácviku vyhledávejme každou možnost k setkávání! Jestli je na světě alespoň kousek spravedlnosti, tak nemůžeme prohrát!

Nazdar!

Jarina Žitná

Sokolská soutěž „Kde domov můj“

- 1) *Který český herec se narodil v Ivančicích u Brna?*
- 2) *Ve které písni se zpívá o „Veleckém majíru“ a kde se tato obec nachází?*
- 3) *Ve které Smetanově opeře má hlavní roli pan Petr Vok?*
- 4) *Který český panovník vešel do dějin jako „husitský král“?*
- 5) *Komu patří stadion v Praze, kde se konaly poslední slety?*
- 6) *Jak se jmenuje kočkovitá šelma typická nápadnými štětičkami na uších?*
- 7) *Ve kterém jihočeském městečku měl malý domek básník František Hrubín?*
- 8) *Jakého původu jsou šumavská jezera?*
- 9) *Kde se r. 1882 konalo první sokolské cvičení, dnes považované za první slet?*
- 10) *Jak se jmenuje část Tyršova domu, kde je umístěno museum a reprezentační místnosti?*

Všechno dobré do další práce!

Víte, že úsměv je nejkrásnější make – up na lidské tváři ?

Nejenom pohybem živ je sokol

Netradičně o důvodech sovětské invaze na území ČSR.

Jak to tenkrát vlastně bylo – tak velká akce musela být dlouho předem připravována a politická situace ve světě ji zase jednou umožňovala. Kromě toho muselo být předem jasné, že západní mocnosti kvůli Československu do konfliktu nepůjdou – to už jsme jednou zažili.

Takže o vývoji situace, která předcházela 21. srpnu 1968..

Od 5. ledna 1968 do 21. srpna 1968:

V roce 1967 se začala zhoršovat ekonomická situace v Československu. V prosinci na plenárním zasedání výboru KSČ se mělo rozhodnout, jak nastalé problémy vyřešit. Došlo ke střetnutí progresivního křídla s konzervativci. Po dlouhém jednání, které se protáhlo do 5. ledna 1968, odstoupil Antonín Novotný a ve funkci prvního tajemníka ho nahradil Alexander Dubček. Dne 22. března se Antonín Novotný vzdal postavení prezidenta.

Novým prezidentem byl zvolen 30. března generál Ludvík Svoboda..

V pátek 5. dubna ÚV KSČ schválil liberální Akční program KSČ, který zahrnoval zvýšení svobody tisku a větší orientaci ekonomiky na spotřební zboží, částečnou liberalizaci ekonomiky. „Vedoucí úloha KSČ“ však měla být zachována. Také byla naplánována federalizace ČSSR ve dvě rovnoprávné republiky. Na doporučení ÚV KSČ poté 6. dubna demisi vláda Jozefa Lenárta a 8. dubna byla jmenována nová vláda Oldřicha Černíka, jejíž prioritou bylo plnění úkolů Akčního programu. Datum 14. sjezdu strany bylo určeno na 9. září. Sjezd měl začlenit Akční program KSČ do stanov strany.

K uvolnění cenzury došlo v únoru 1968 a k jejímu úplnému zrušení 4. března a potvrzení zákonem č. 84 ze dne 26. června 1968. Cenzura byla u nás zrušena vůbec poprvé.

Vznikaly kluby jako Klub angažovaných nestraníků nebo K234 . To byl spolek politických vězňů, odsouzených podle paragrafu 234.

Doc. Milan Machovec 28. března publikoval ve Svobodném Slovu článek „Patří Sokol jen minulosti?“

Přípravný výbor na obnovu Sokola ustavený 6. dubna svolal na 5. května na Slovanský ostrov 1. sjezd činovníků bývalých sokolských žup. Po celé republice probíhalo obnovování jednot a žup.

Od 20. června probíhalo na území Československa "spojenecké velitelsko-štábní cvičení vojenských jednotek Varšavské smlouvy“

Manifest dva tisíce slov, který napsal Ludvík Vaculík 27. června, velice pobouřil vedení KSČ. Varšavská pětka na jednání 15.7. prohlásila, že toto je důkaz, že v Československu probíhá kontrarevoluce.

Moskevský deník 30.7. otiskl dopis 99 zaměstnanců pražské Pragovky, napsaný 18.7.1968. V něm těch „99 pragováků“ vyjadřovalo obavy o osud socialismu v Československu a vyzýval Sovětský svaz k vojenskému zásahu .

V Čierné nad Tisou se 29. července sešly delegace sovětská vedená Brežněvem a československá vedená Dubčekem. To bylo poslední varování před vojenským zásahem.

Československo byla jediná země, ze které odešla Rudá armáda na podzim 1945 a nenechala tam ani jedinou posádku.

V Bratislavě se 3.8. uskutečnila schůzka představitelů Sovětského svazu, Německé demokratické republiky, Polské lidové republiky, Maďarské lidové republiky a Bulharské lidové republiky s vedoucími představiteli Komunistické strany Československa.

Vojenský zásah armád SSSR, Bulharska, Maďarska, NDR a Polska v noci z 20. na 21. 8. 1968 zastavil reformní proces Pražského jara. Intervenční jednotky zahrnovaly 750 tisíc vojáků, 800 letadel a 6 300 tanků. Do počátku září si invaze vojsk vyžádala 72 obětí na životech československých občanů.

XIV. Mimořádný sjezd KSČ, tzv. Vysočanský, který se konal se konal 22.8. odsoudil vpád vojsk Varšavské smlouvy. V únoru 1969 byl prohlášen za neplatný.

13. září byl přijat zákon umožňující oficiální existenci pouze těm organizacím, které jsou součástí Národní fronty. Tím skončilo jak Pražské jaro, tak i obnovení Sokola.

Otakar Mach, Sokol Prosek

Ironií osudu byla a je invaze protiprávním aktem a připravila Československo o 41 svobodných let.

Kaleidoskop – srpen

Blanka z Valois

Původně křtěná Markéta, byla dcerou Karla z Valois a sestrou francouzského krále Filipa VI. Narodila se v roce 1316 a žila a byla vychována – stejně jako její budoucí manžel Karel IV. – na francouzském královském dvoře. Manželé se tedy znali od dětství a jejich manželství bylo formálně uzavřeno 15. května 1323. Bylo jim sedm let. K uzavření sňatku v tak raném věku potřebovali zvláštní povolení papeže Jana XXII. Blanka pak žila v Lucembursku nebo Henegavsku, skutečný společný manželský život začal 12. června 1325 po Blančině příjezdu do Prahy.

I když to byl předem sjednaný dynastický sňatek, manželství bylo šťastné a spokojené a překonalo úspěšně i první problémy, které se vyskytly, když se české šlechtě nelíbil francouzský dvůr, který Blanku obklopoval a který musel být odeslán zpět do Francie. Přes to všechno lidé Blanku milovali a obdivovali její eleganci i milé a vstřícné chování (na rozdíl od demonstrativní nepřítelny, kterou obklopili druhou manželku Jana Lucemburského Beatrix). Blanka se rychle a snadno naučila česky a německy, pomáhala manželovi, jak mohla a 12. května 1335 se manželům narodila první dcera – Markéta, roku 1345 další dcera Kateřina.

2. září 1347 byla v Praze korunována českou královnou, bohužel, o rok později 1. srpna 1348 předčasně zemřela. Byla pohřbena u sv. Víta na pražském Hradě a Karel její smrt těžce nesl.

Ve shodě s tehdejšími zvyklostmi a královskými povinnostmi se pak za necelý rok oženil s Annou Falckou.

Český malíř Jaroslav Čermák

Narodil se 1. srpna 1830 v rodině pražského lékaře, sídlící na Betlémském náměstí. Už od mládí projevoval výjimečné výtvarné a hudební nadání, takže naprosto neměl zájem pokračovat v rodinné tradici. Již ve 13 letech se stal žákem pražské Akademie, s výukou ovšem nebyl spokojen a tak začala jeho studia v cizině – Mnichov, Berlín, Drážďany, Antverpy. Pokračoval v Nizozemí a v letech 1850 – 1854 se stal žákem francouzského malíře Louise Gailaita, jehož žena, Hyppolita, se stala jeho životní láskou.

Ve své tvorbě si vybíral velké dramatické události inspirované historií. Oblíbil si přírodu i obyvatele jihoslovanských zemí, kde také často pobýval. Romantické obrazy z Černé Hory, Dalmacie a z bojů proti Turkům se staly rychle populární.

Čermák hodně cestoval a přátelil se obcí umělců, mezi dobré přátele patřila i česká malířka Zdenka Braunerová.

Dva roky pracoval v Itálii, odkud pochází jeho nejrozměrnější dílo – kompozice „Golgota“. Často se vracel do Bretaně, kterou miloval a kde se cítil doma. Zřejmě k tomu přispěla i romantická láska k manželce svého učitele Gaillata. V Roscoffu žil od r. 1869, postavil si tam dům, který pojmenoval „Chaloupka“. Chcete-li se s jeho životem seznámit blíže, přečtěte si Kožíkovu životopisnou knihu „Pouta věrnosti“.

Jeho umělecká pověst rostla – prvně oslovil veřejnost ve svých 23 letech v roce 1853 kompozicí nazvanou „Šimon Lomnický žebra na pražském mostě“. Znamé jsou jednak jeho figurální obrazy – „Zajatá Černohorka“, „Raněný Černohorec“, „Dalmatská svatba“, „Únos odalisky“, další náměty pocházejí z českých dějin – „Husité bránící průsmyk“ nebo „Po bitvě na Bílé Hoře“.

Velkou část svého života prožil u moře v Bretani – takže maloval i nádherné mariny, např. „Marina z Roscoffu“, „Život na pobřeží v Roscoffu“ a celou řadu dalších, včetně zátiší i portrétů.

Prožil romantický a ne příliš šťastný osobní život, jeho dílo je plné pohybu, znázorňuje děje a prezentuje myšlenky. Patří mezi přední výtvarné umělce své doby.

František Kmoč

Vešel do dějin naší populární hudby jako „sokolský kapelník“, zakladatel dodnes existující kolínské hudby, známé nejen u nás, ale i ve světě.

Kmoč se narodil v Zásmukách u Kolína 2. srpna 1848, vystudoval kolínskou reálku a pak učitelský ústav. Stal se prvním kapelníkem hudby kolínského Sokola, psal a hrál pochody, polky, valčíky, kvapíky a mazurky. Stále více zanedbával svoje kantorské povinnosti, což vedlo k potížím, které končily jeho propuštěním. Na štěstí ho hudba uživila. Jeho popularita stoupala, hrál na nejrůznějších místech, oslavách, v městech i na venkově – a jeho hudba vešla do povědomí veřejnosti a zachovala se a hraje i dnes. Kapelníkem byl jmenován roku 1874.

Byl nejen interpretem, ale především autorem většiny písní, které doprovázely Sokol po celou dobu jeho existence a jsou živé i dnes.

Určitý dluh Kmočovi chceme zaplatit příští rok v červnu v Brně, případně i na v dalších akcích připravovaných v rámci Sokolgyumu. Hudební předlohu nové skladby „Spějme dál“ tvoří část neznámějšího kmočovského repertoaru – „Hoj, vzhůru pestrý sokole...“, pochodu župy Masarykovy, což jsou vlastně variace na lidovou píseň „Teče voda, teče“, střední část skladby je třídobá, tvoří ji známý valčík „Na stříbropěnném Labi“, který porušuje její poměrně strohý pochodový charakter. Závěr programově tvoří jeden z nejuděrnějších sokolských pochodů „Spějme dál.“ Snad se skladba bude líbit, měla by vyjadřovat naši věrnost sokolské myšlence. Prosím všechny účastníky, kteří se chtějí sejít v Brně – naučte se dobře slova i melodii.

Mekka světových operních scén – milánská La Scala

Byla otevřena 3. srpna 1778 jako Nuovo Regia Ducal Teatro della Scala. Z jejího jeviště tehdy zazněly první tóny jedné, dnes už téměř zapomenuté, Salieriho skladby.

Samotná vnější podoba budovy nijak nezaujme, ale vnitřní výbava je honosná – je v ní 270 lóží v šesti patrech, na lustru je umístěno 365 žárovek, pojme až 2800 diváků. Původně se stavěla pro milánskou šlechtu jako jakýsi salon sloužící především k zábavě vyšších kruhů. Finančně přispěla k její výstavbě i císařovna Marie Terezie. Budova má vynikající akustiku i technické vybavení dovolující imponující výpravu a režii.

Pro operní umělce – zpěváky, je pozvání k účinkování ve Scale počtou a vyznamenáním – na seznamu interpretů se setkáme s nejznámějšími a nejslavnějšími jmény světové operní scény – Renata Tebaldi, Maria Callas, Luciano Pavarotti, Plácido Domingo, Tito Gobi, Mario Lanza, Mario del Monaco, Franco Corelli, Caruso – ale příležitost tu dostali i pěvci čeští – především Ema Destinová, Tereza Stolzová, objevují se u jména i našich současných umělců.

Někdy v padesátých letech tu hostovala i vynikající sopranistka pražského Národního divadla Drahomíra Tikalová. Na otázku v jakém jazyce je schopna zpívat, odpověděla prý že, samozřejmě, italsky, česky a snad německy. Organizátoři si prý vybrali češtinu – tak se to alespoň tenkrát vyprávělo mezi stálými návštěvníky, většinou studenty, míst k stání naší první národní scény.

Hledištěm divadla projde ročně 430 tisíc diváků. La Scala stojí v centru města na Piazza della Scala v blízkosti divadelního musea, milánské katedrály a musea Leonarda da Vinci.

Rok 1306 – konec dynastie Přemyslovců.

Poslední Přemyslovec, syn Václava III. a Guty Habsburské byl zavražděn v Olomouci, pravděpodobně v děkanském domě, dne 4. srpna 1306 – bylo mu 16 let.

V 9 letech byl zasnouben s dcerou uherského krále Ondřeje Alžbětou, když Ondřej v lednu 1301 zemřel a uherští Arpádovci vymřeli po meči, stal se Václav III. jedním z dalších uchazečů o uherský trůn. Mezi uchazeče patřil i Karel z Anjou a dolnorakouský vévoda Ota III – Wittelsbach. Po dlouhých a nesnadných jednáních uspěl mladičkář Václav III., který byl 7. srpna 1301 korunován ve Stoličném Bělehradě korunou sv. Štěpána a stal se uherským králem. Neměl to pro své mládí a značně nezřízený způsob života právě lehké. Dostal se do konfrontace s papežem, poměry byly velmi neutěšené a sám Václav neměl a ani nemohl mít dostatek zkušeností, takže za něj vládl otec a rádcové. Nakonec rezignoval na uherský trůn, stejně tak jako se neuskutečnil plánovaný sňatek s Alžbětou. Nakonec se oženil s Violou Těšínskou, ale politická situace se tím nevyřešila.

Konec byl tragický – šestnáctiletý mladík byl úkladně zavražděn a vrah nebyl objasněn, stejně tak jako na čí příkaz vlastně vraždil! Podle jediného soudobého písemného záznamu byl vrahem Durynek Konrád z Botenštejna, ten však byl na místě utlučen přítomným davem, takže nemohl být vyslechnut a nepodal tedy žádné svědectví. V pozdějších záznamech se objevují jména Beneše Krabice z Veitmile, podle Zbraslavské a Dalimilovy kroniky měl být objednavatelem vraždy Albrecht Habsburský.

Václav III. byl původně pohřben v Olomouci před hlavním oltářem chrámu sv. Václava, jeho sestra Eliška Přemyslovna pak nechala jeho ostatky přemístit na Zbraslav.

Na českém trůně tak definitivně skončili Přemyslovci a sňatkem Elišky Přemyslovny s Janem Lucemburským začíná dynastie Lucemburků.

„Toho Boh dá nebude, aby český král z boje utíkal!“

To prý byla poslední slova krále Jana Lucemburského, než vyjel – úplně slepý - do svého posledního boje u Kreščaku. Jan je v českých dějinách znám jako rytíř, účastník četných rytířských klání, člověk, kterému prý na českých zemích záleželo především jako na pokladnici financí, kterých nikdy neměl dost.

Bohužel, zapomíná se, že Jan byl vynikající diplomat evropských rozměrů. Měl mnoho přátel v nejvyšších evropských rodech, přátelil se i s papežem. Po této stránce zůstává dodnes na veřejnosti nedocenen.

Byl synem lucemburského hraběte a římského krále Jindřicha VII. a Markéty, dcery Jana Brabantského. Narodil se 10. srpna 1299 a padl v předem prohrané bitvě u Kreščaku 26. srpna 1346. Vyrostl u francouzského dvora krále Filipa Sličného, ve svých 14 letech se stal manželem poslední Přemyslovny Elišky. Ke sňatku došlo na přání českých stavů, nespokojených s vládou Jindřicha Korutanského. Obrátily se na římského krále Jindřicha, který si byl dobře vědom Janova mládí a tak se snažil českým pánům nabídnout svého mladšího bratra Walrama. Jenže Češi nepotřebovali silného krále a trvali na kandidatuře Jana, o kterém se domnívali, že nebude mít dost sil a zkušeností a dovolí vládnout české šlechtě. Jan byl o čtyři roky mladší než Eliška, osobně prý byl velmi krásný jak postavou, tak i obličejem. Byl už také znám jako statečný rytíř – s Eliškou se do sebe okamžitě zamilovali, bohužel, jejich manželské štěstí netrvalo dlouho. Eliška byla velmi hrdá na svůj původ a nechala se manipulovat českou šlechtou, takže se brzy dostala do rozporu s králem.

7. února 1311 se konala korunovace, bohužel, brzy se začaly objevovat obtíže. Šlechta se domluvila s Eliškou a protože Jan byl věčně někde v cizině, situace se zhoršovala. Ke změně došlo po příjezdu Janova syna Karla s manželkou Blankou do Čech – to bylo v říjnu 1333. Jan Karla jmenoval markrabětem moravským a nastala doba tzv. lucemburského dvojvládí. V roce 1341 Jan zajistil Karlovo nástupnictví na český trůn. Hospodářské poměry v zemi se po Karlově příjezdu začaly vylepšovat a na rozdíl od Jana a Beatrix, byli Karel s Blankou velmi oblíbeni.

Jan Lucemburský zůstal v paměti národa především jako rytíř, účastník rytířských soubojů, jeho skutečný význam je však jinde. Především se mu podařilo vytvořit podmínky pro volbu svého syna Karla římským králem, za jeho vlády se razily peníze, mince zvané florény a vytvářely se konečně pevné hranice ve střední Evropě.

Bitva u Kreščaku (Crésy) skončila porážkou a královou smrtí (bojoval na koni připoutaném mezi další dva koně – po bitvě byli nalezeni všichni mrtvi), bylo to ve stejný den jako před sedmdesáti lety porážka Přemysla Otakara na Moravském poli.

Královy ostatky neměly klid ani po smrti, putovaly po různých místech, se všemi počtami navštívily ještě naposled Čechy a v truhličce s vlajkou a velikou kyticí rudých růží opustily opustily zemi, ve které byl králem a byly uloženy v chrámu Notre Dame v Lucemburku.

Musím se přiznat, že jsem nad místem jeho posledního odpočinku dlouho stála a bylo mi nějak divně u srdce.

První pochodeň

Na zmařené lidské životy se špatně vzpomíná. *Jan Palach*, po invazi spřátelených armád na naše území pochopil, že je nutno nějakým způsobem vyburcovat národ z nečinnosti a apatie – a zvolil způsob v Evropě naprosto neobvyklý. Snad právě proto zapůsobil naprosto otřesně.

Byl studentem Vysoké školy ekonomické, veselý, aktivní mladík – ani jeho asi nikdy nenapadlo, co na něho – z jeho vlastní vůle - čeká.

Pocházel ze Všetat, narodil se 11. srpna 1969. Pocházel ze sokolské rodiny a sám se také sokolem stal. Pro svůj původ (rodiče byli živnostníci) měl problémy s přijetím na vysokou školu, povedlo se mu to až na podruhé. V roce 1967 se zúčastnil studentské brigády v Kazachstanu, kde se ve velkém zúrodnily rozlehlé stepi – celiny. Na vysokou školu se dostal až v roce 1968. Těsně před srpnovými zlostmi se vrátil z další brigády v okolí Leningradu a měl povolení ke studijní cestě do Francie, která byla právě tento rok postížena velkými studentskými nepokoji. K té už však vlastně nedošlo.

Situace vyvrcholila v lednu 1969. 16. ledna byl nádherný zimní den, slunce svítilo, Malá Jizerská louka jen jiskřila. V nízkých místnostech chaty Pyramida se po našem příchodu skoro setmělo. V radiu právě vysílali neuvěřitelnou zprávu. Strnuli jsme a rázem bylo po radosti! Nechtělo se nám věřit, zprávy byly neúplné a horký čaj v keramických hrncích najednou zchladnul.

Domů jsme to měli ještě asi 30 km a celou cestu jsme měli před očima hrůzu, kterou jsme ani nedokázali pochopit.

Jan Palach zemřel po třech dnech utrpení, skončilo až 19. ledna. Byl při vědomí – a svůj čin nenazýval „sebevraždou“, ale „bojovou akcí“! Nechtěl, aby ho další „pochodně“ následovaly – přes to však mezi 16. – 31. lednem se k podobnému zoufalému činu odhodlalo dalších 26 lidí, z toho sedm zemřelo.

Palachův pohřeb 25. ledna 1969 se stal národní manifestací.

Joachim Barrande

Jmenovaný inženýr, paleontolog a geolog byl sice Francouz, ale větší část života prožil v Čechách, kde se sžil s českým intelektuálním prostředím, naučil se česky a výzkum, kterým se stal světoznámým, byl zaměřen na geologicky velmi pestrou oblast středních Čech, po něm narvanou barrandien.

Narodil se 11. srpna 1799 ve Francii v období vlády Napoleona I. Prožil tam mládí a studia. Původně se stal stavebním inženýrem (jeho dílem je most přes Loiru), stal se vychovatelem panovníkova vnuka Jindřicha (hrabě ze Chambordu) a následoval Bourbony i do exilu.

V Čechách se přátelil s Palackým a hrabětem ze Šternberka, projektoval trať údolím Berounky – ta však nakonec pro nedostatek financí nebyla realizována. Oblast, kde měla trať stát, se stala objektem jeho celoživotního zájmu. Je to oblast geologicky nesmírně pestrá a Barrande ji dokonale poznal na svých pěších túrách. Oblast tzv. barrandienu se táhne od Prahy směrem na Beroun, případně až k Rakovníku a Příbrami.

Joachim Barrande, samozřejmě, nepracoval pouze na území Čech, jeho jméno je známo i z dalších výzkumů na půdě Evropy. Ve svém díle ho dokonce citoval i Charles Darwin. Byl členem nejrůznějších vědeckých ústavů a nositelem vědeckých medailí a vyznamenání. Na Barrandovské skále (je vidět ze silnice) má obrovskou pamětní desku, ve Skryjích najdete museum s nesčetnými trilobity, jeho jméno najdete i na fasádě Národního muzea v Praze. Jedna z pamětních desek je umístěna tisíc metrů pod povrchem země na dně příbramských dolů, kam Barrande ještě ve svých osmdesáti letech sfáral.

Mládi není určeno datem narození!

Každý z nás se pravděpodobně občas stane svědkem nějaké události, nebo pozná člověka, který ovlivní jeho další život – přesně řečeno jeho myšlení a názor na život. Nezáleží při tom na tom, jestli to je ojedinělé setkání nebo dlouhodobá známost.

Na svém prvním zájezdu do zahraničí – polských Sopot – jsem v hotelu čirou náhodou seděla u stolu s postaršími manželi, byl to akademik *Vilém Laufberger* se ženou. Byla jsem na zájezdu se stejně starou spolužačkou, zdálo by se, že si s – o generaci starší manželskou dvojicí - nebudeme mít co říct. Opak byl pravdou – zajímaly nás stejné věci, měla jsem pocit, že odjakživa známe. Paní Laufbergerová se dokonce vyjádřila, že si připadá jako doma – měli totiž také dvě dcery. Oběma bylo přes 70 let – a zdálo se nám, že jsme zájmy stejně staří. Dověděly jsme se spoustu nových věcí, srdečně se společně zasmáli – pro mne to byl zážitek, na který jsem nikdy nezapomněla.

Pan profesor se narodil 29. srpna 1890 v Turnově. Byl vynikajícím a mnohostranným vědcem, zakladatelem české endokrinologie, zabýval se studiem vyšší nervové činnosti. Vystudoval na UK obor biochemie, pod vlivem profesora Babáka se specializoval, promoval v roce 1916 a hned byl odveden na frontu, kde - po vyléčení zranění – pracoval jako vojenský lékař.

Studoval a pracoval nejen na UK, ale i na Masarykově univerzitě v Brně a v cizině. V roce 1921 se v Brně habilitoval a o rok později se stal mimořádným profesorem patologie. Řádnou profesuru získal v r. 1927, v letech 1932 – 33 byl děkanem MU. Přednášel doma i ve světě, roku 1936 přesídlil do Prahy, podílel se na vzniku ČsAV, prvně u nás vyrobil v čistém stavu inzulin a vypracoval diagnostickou metodu srdeční činnosti – sociografie.

Zemřel v 96 letech a pracoval až do posledního okamžiku, kdy byl postižen nemocí. Velkou ránou byla pro něj smrt manželky a jedné dcery. Útěchu čerpal v milované hudbě – jeho oblíbencem byl Leoš Janáček.

Vůbec si už nepamatuji, o čem jsme se v Sopotech bavili a o čem diskutovali. Nikdy později jsem ho už neviděla – přesto ovlivnil můj život, moje myšlení a můj přístup k životu. Je pro mne příkladem věčně mladého člověka.

Jarina Žitná (literatura – wikipedie, populární literatura a vlastní studium).

Jak znáš Evropu?

- 1) Na území kterých států se rozkládají jednotlivé hřebeny Alp?*
- 2) Jak se jmenuje nejsevernější místo Evropy a kde ho najdete?*
- 3) Který velký hudební skladatel si postavil vlastní operu, která je věnována jeho repertoaru?*
- 4) Co je to Pinakotéka a kde ji najdete?*
- 5) Kde najdete Frogner Park?*
- 6) Jaké národnosti byl legendární mořeplavec Thor Heyredahl?*
- 7) Co je typické pro pravoslavné kostely především ve východní Evropě?*
- 8) Jak se jmenuje velká řeka na severu Španělska a do kterého moře se vlévá?*
- 9) Ve kterém velkém evropském městě můžete využít velmi populární termální lázně?*
- 10) Ve kterém hlavním městě se konaly Olympijské hry v roce 1936?*

Září – narozeniny prezidenta Osvoboditele

TGM je osobnost, kterou nám právem závidí svět. Oháníme se jeho jménem, historikami z jeho života, často ho citujeme. Nicméně se musím ptát, jestli to není pouze znalost rozmanitých peripetií jeho života, jeho rodiny, ale jestli náhodou nechybí skutečná znalost jeho myšlenek a přesvědčení. Bylo by chybou, kdybychom se spokojili pouze s povrchem, ale utekla nám fakta – podstata, ve které tkví pravý význam Masarykovy velikosti a z ní plynoucí autority.

A tak jsem požádala osobu povolanou, paní dr. Marii Neudorffovou. Tady máte její článek, měl by sloužit k hlubokému zamyšlení.

Jarina Žitná

Znovu se přimknout k T. G. Masarykovi

Se všemi oslavovanými výročími T. G. Masaryka za posledních 30 let se může zdát, že jeho éthos, mravní základ, se stal podstatnou součástí české národní filosofie, součástí myšlení většiny jednotlivců, součástí politiky. Bohužel opak je pravdou. I současné období „liberální demokracie“ je postavené daleko více na materialistických hodnotách než demokratických, na úkor kulturní, mravní i sociální úrovně většiny lidí a spravedlnosti. Jinými slovy liberalistické a neoliberalistické hodnoty daleko převážily nad demokratickými a morálními na úkor úrovně většiny národa a bohužel, ve prospěch nezasloužených privilegií pro mocenskou menšinu. Masaryk, jako nesmírně vzdělaný stoupenec humanitních hodnot a demokracie (jediného systému schopného směřovat ke spravedlnosti a úrovni většiny a celku), se relevantními problémy zabýval po léta. Do současnosti jeho názory neztratily nic na aktuálnosti, máme je k dispozici, jen o ně musíme dbát. Jako Češi vlastněme unikátní dědictví, ze kterého by se i svět mohl poučit, kdyby mu šlo opravdu o demokracii. Toto dědictví je naopak nepohodlné mocným, neoliberalům, globalistům, katolické církvi, fašistům, ba i marxistům, neboť jim jde daleko více o moc než o demokracii, spravedlnost a slušnou kulturní a sociální úroveň pro všechny. S tím souvisí i jejich odmítání národů s jejich silnou identitou a integritou zakořeněnou historicky a kulturně, čímž jsou optimální podmínkou pro rozvíjení demokracie, pro efektivní účast veřejnosti v politice v zájmu své úrovně. Nezastupitelnou podmínkou k tomu, aby veřejnost byla schopna patřičné zodpovědnosti a iniciativy, včetně schopnosti kontrolovat efektivně mocenskou vrstvu, je nutné, aby byla dobře vzdělána jak v demokratických a humanitních hodnotách, tak v odborných znalostech včetně historie. K rozvíjení znalostí potřebných k rozvíjení demokracie přispíval Masaryk jako nikdo jiný od 80. let 19. století a kladl tak solidní základy československé demokracii po r. 1918. Jeho metody, víra v možnost se poučit z historie, důraz na sebeznalost – rozumět světu, ve kterém lidé žijí, schopnost rozlišovat mezi liberalismem a demokracií, jsou pro rozvoj demokracie stále aktuální. Západní mocenské vrstvy jsou stále značně sevřeny ve své koloniální expansivní tradici a tím se současnost značně podobá minulosti před r. 1918 i před r. 1938. Je však rozdílná v tom, že česká inteligence v době Masarykova vlivu intenzivně rozvíjela znalosti a politickou dospělost české inteligence, zatímco v současnosti se tyto schopnosti ničí v zájmu mocenských nedemokratických neoliberalních sil globalizujícího se světa. Podstatně přispěl k založení demokratického Československa r. 1918 a byl do r. 1935 jejím prezidentem. To byla jistě velká zásluha, téměř zázrak. Ale dnes už málokdo ví, že ten se mohl uskutečnit jen proto, že Masaryk svou úžasnou prací a iniciativou navazoval na unikátní a statečnou práci našich obrozenců pro úroveň českého národa, který byl po Bílé hoře ze své vzdělanosti a výjimečné svobody sražen do nesvobody, poddanství,

chudoby. Masaryk tuto práci znal a ctil, jako málokdo. Od mládí ctil Palackého přesvědčení, že „kdykoli jsme vítězili, dalo se to pokaždé více převahou ducha než mocí fyzickou, a kdykoli jsme podléhali, že tím vinen býval vždy nedostatek duchovní činnosti, mravní statečnosti a odvahy“.

Od mládí se Masaryk zajímal o naši reformaci, která byla v Evropě výjimečně intelektuálně a kulturně svobodným obdobím. Mnohé myšlenky Jana Husa Masaryk vnímal jako trvale relevantní k mravnímu a intelektuálnímu vývoji lidí i národů. Tuto dobu viděl jako počátek vědomé existence českého národa, a národy považoval za nesmírně cenné celky, které se vyvinuly dlouhým a bolestným historickým vývojem a vytvářely podmínky nutné pro demokracii, pro účast veřejnosti v politice, pro obhajobu potřeb celku i většiny a ne na úkor menšin. Proti obhájčům říší argumentoval, že „říše se rozpadají“, národy většinou zůstávají. Záleželo však na tom, na jaké úrovni. Podobně jako Palackého a část české inteligence, znalost historie a víra v původní křesťanské principy, ho vybavila pevnou vírou v pozitivní potenciál českého národa a v možnost jeho svobodnější a důstojnější existence. Celý život zdůrazňoval důležitost znalosti historie, zvláště národní, jejích pozitivních aspektů - pro poučení, pro možnost navazovat na pozitivní, a negativní pro schopnost se vyvarovat omylů, vědět co bránit. Neméně důležité bylo rozumět světu, ve kterém lidé žili. To vše vyžadovalo určité cílené úsilí jednotlivců i celku. Byl přesvědčen, že v případě nutnosti je třeba existenci národa hájit i „železem“. Ve svém politickém úsilí požadoval a zdůvodňoval princip rovnosti národů a v rámci habsburské říše princip jejich rovnoprávnosti. Byl si dobře vědom konfliktu mezi tímto úsilím a tradičními mocenskými vrstvami podobně jako neblahé role velkých a expansivních národů a států. Zvláště v Nové Evropě požadoval, aby se velké státy vzdaly své rozpínivosti na úkor slabších a naučily se vzájemnému respektu.

Demokracie se stala od osvícenství politickým ideálem, o který bylo možné usilovat vnitřní poctivou prací každého národa podle svých podmínek a úsilím řešit domácí i mezinárodní problémy a konflikty jednáním a kompromisy na základě solidních znalostí a dobré vůle ke spravedlnosti. Pevně věřil, že obecným přijetím a rozvíjením humanitních hodnot, důrazem na dobré vzdělání všech lidí, na politickou dospělost mocných i veřejnosti, zvláště pomocí poctivé žurnalistiky, se postupně dá trvalé demokratizační orientace v naší civilizaci docílit. Nedělal si iluze, že to bude proces snadný, připouštěl i zvraty, ale přece jen nepočítal s tak rychlým protiútokem sil nedemokratických po zkušenostech strašné války 1914-1918, které nakonec rozpoutaly druhou světovou válku, nejstrašnější válku v lidské historii.

Věřil však, že vzdělaná veřejnost, věrná humanitním tradicím, bude schopna se znovu uchopit příležitosti k obnovení svobody a demokracie. O tom, že taková příležitost čas od času přichází, podobně jako Palacký a Havlíček, nepochyboval, jen bylo potřeba být na ni připraven. Intelektuální a politické přípravě na tuto příležitost věnoval několik desetiletí usilovné práce, která je k naší současné situaci velmi relevantní. Její ideové základy jsou obsaženy hlavně v publikacích *Česká otázka* (1895), ve spise *Jan Hus* (1898). *České obrození a česká reformace*. Své názory na obecné principy mezinárodního *kontextu* vyložil v *Nové Evropě* (1919). Aktuálnost Masarykových názorů spíše stoupá, než klesá. Samozřejmě i jeho početné další spisy jsou relevantní a poučné.

Marie Neudorflová

Nezapomínejme na jméno Masaryk!

Tentokrát na jméno *Jan*. Byl to syn Prezidenta Osloboditele, shodou okolností slavil narozeniny v úmrtí den svého otce. Známe ho jako vynikajícího diplomata, vtipného a chytrého člověka, oblíbeného nejen u nás doma, ale v celé Evropě a ve světě.

Byl velvyslancem v Londýně v letech 1925 – 38, ministrem zahraničí v Benešově i Gottwaldově vládě. Zůstal s Benešem i v kritickém únoru 1948.

Byl v Masarykově rodině tak trochu „enfant terrible“, v mládí s ním měli potíže. Studoval v Praze, pak v USA, když se vrátil do Evropy, musel rovnou nastoupit službu v Rakousko – uherské armádě. Až do r. 1918 pracoval v týlu armády.

Na konci války nastoupil diplomatickou dráhu, v letech 1919 – 22 byl chargé d' affaires ve Washingtonu. K této práci měl vynikající předpoklady – jazykové, povahové a měl v USA mnoho užitečných známostí. Dva roky byl ženat s dcerou milionáře Craneho, sle manželství nevydrželo.

V letech 1920 – 25 byl osobním tajemníkem prezidenta Beneše, po odstoupení pohraničí emigroval a stal se velmi populární svými přednáškami o situaci v Evropě, nebezpečí fašismu a o kolektivní bezpečnosti. Od r. 1940 byl ministrem zahraničí v Benešově exilové vládě. Za války byly velmi populární jeho promluvy k národu, které vzbuzovaly entuziasmus, probouzely v lidech naději a dávaly jim sílu. Pamatuji se – jako malá holka - s jakou netrpělivostí se na ně čekalo – i když to byla značně nebezpečná záležitost, za kterou by vypsán trest smrti.

25. června 1945 podepsal v San Francisku za Československo Chartu OSN. Reprezentoval nás – a vždy úspěšně - v různých organizacích na různých konferencích. v celém světě. Ve funkci zůstal i v poválečné době.

Kolem roku 1948 se jméno Masaryk stalo nepřátelskou standartou. Komunistický režim ho nemohl a ani nechtěl schválit, stejně jako on nemohl schválit komunistickou ideologii. Po dlouhém váhání se rozhodl po druhou emigraci, nejdříve se ovšem postaral o bezpečný odjezd své přítelkyně, spisovatelky Marcie Davenportové, se kterou se hodla oženit.

Závěr života měl více než dramatický – a stále ovšem je ještě zahalen nedostatkem informací, jejich úmyslným překrucováním - nikdo se nikdy nedověděl, jak to s pádem z okna jeho bytu v Černínském paláci vlastně bylo? Sebevražda – vražda?

V každém případě je nutno přiřknout ji na vrub komunistů.

Jeho smrt byla národní tragédií, ránou, ze který se komunistický režim jen těžko vzpamatovával – odhalovala totiž celou hloubku tragedie, do které se národ řítí.

Jarina Žitná

Kaleidoskop – září

Poslední korunovace českého krále se v katedrále sv. Víta konala 6. 7. 1836.

Korunován byl Habsburk a přítel Čechů, Ferdinand I. Dobrotivý a vládl jako Ferdinand V. Nechal se korunovat v Rakousku a Maďarsku – obě tyto říši plyně ovládal. Při jeho korunovaci byla svatováclavská koruna použita naposledy. Ferdinand sám byl nesmírně vzdělaný člověk a za své krátké vlády si získal dobrý vztah k obyvatelům českých zemí. Hrál na trubku a na klavír, měl rád hudbu. V oficiálních kruzích byl často považován za hloupého, ale jeho přízvisko „Dobrotivý“ mělo

vyjadřovat spíše jeho dobrotivou povahu. Procházel se často sám po Praze, zastavoval se s občany, rozdával peníze (dohromady rozdál asi 450 tisíc zlatých), jediné, co mu nedělalo dobrou pověst, byl lidem nenáviděný kancléř Metternich. Po odstoupení z funkce se rozhodl dožít v Čechách.

11. září 2001

Černé září – největší teroristický útok na území USA. Když jsem si po příchodu domů pustila televizi a viděla chochol dýmu a prachu z letadla neuvěřitelně zapáchnutého do stěny budovy Světového obchodního centra – tak jsem si pohoršeně myslela, že už i v normálním televizním programu je pro zábavu diváků zařazena sciences fiction. Vůbec jsem si nemyslela, že se užaslé lidstvo světa dívá na největší teroristický útok muslimské organizace al – Kajdá.

Bohužel, nedívala jsem se na filmový horor, ale na fakt. Před necelým měsícem jsem v jídelně posledního, nevyššího patra centra večerela a z terasy užasle pozorovala mírný podvečer „Velkého Jablka“! Město hluboko pode mnou žilo svým životem a sem nahoru nedoléhá ruch z ulic, ani zvuk letadel letících hluboko pod námi.

Dokonale zorganizovanou akci připravilo a provedlo 19 účastníků nechvalně známé teroristické muslimské organizace. Začalo to únosem čtyř civilních letadel leteckých společností American Airlines a United Airlines plně obsazených civilními pasažéry. Po nárazu prvního letadla následoval náraz druhého stroje, oba trčely pod neuvěřitelným úhlem ze stěn obou budov. Nedovedu si představit, že by to bylo možné přežít anebo dokonce dostat se pryč. Je pravda, že z lidí uvězněných v obou budovách nad místem nárazu, nepřežil nikdo! Štěstím v neštěstí bylo, že k útoku došlo poměrně časně ráno, kdy budovy ještě ani zdaleka nebyly plné. I tak v troskách obou nádherných budov zahynulo 2996 lidí, včetně 19 únosců. Obětmi byli většinou civilisté z 90 zemí. Uvnitř se nacházelo 17500 osob, náraz přežilo asi 1500 lidí, zahynulo i 343 hasičů. Obě budovy se – doslova – zřítily dovnitř. Jakmile byla porušena statika budov, už nebylo síly, která by je udržela pohromadě.

Třetí unesené letadlo zamířilo na budovu Pentagonu v hlavním městě, kde se zřítilo a způsobilo požár. Osud čtvrtého letadla byl dramatický, pasažéři se totiž vzbouřili a únoscům odporovali. Věděli, že jsou odsouzeni a na zem se živi nedostanou, ale dokázali se vyhnout osídleným oblastem. Pamatuji se, že jsme potom měli možnost slyšet autentické rozhovory z mobilů, kde se pasažéři loučili se svými drahými na zemi.

Katastrofa Světového obchodního centra měla nedozírné následky. Jednak ukázala, že podobným útokům lze jen velmi obtížně zabránit a že bezpečnostní opatření nemohou být nikdy stoprocentně účinné. Bezpečnostní opatření musí být patřičně zpřísněno, musí platit celosvětově – byla vyhlášena nesmlouvavá „Válka proti terorismu“!

Katastrofa se podepsala na kultuře cestování, politické důsledky i zdravotní následky bylo nutno vzít na vědomí a snažit se zabránit následkům obrovského pádu budov. Poměry na letištích i v letadlech se změnilo k horšímu.

Vrůstající technika je zranitelná, což se týká i obrovského provozu ve vzduchu. Otázkou je, jak dlouho se lidstvo bude umět bránit tomu, čemu říkáme pokrok!

Nezapomenutelná výročí Sokola v srpnu a září.

Výročí úmrtí dr. Miroslava Tyrše není tak docela jednoznačné. Uvádí se buď 8, nebo 10. srpen, místo je jasné – rakouský Oetz a divoká řeka Aacha, která udělala tečku za jeho životem. Jisté je, že Tyrš měl psychické potíže, které si jezdil léčit právě sem. Byla jsem v Oetzu několikrát, ale nedovedu si představit úspěšnou léčbu psychických potíží na březích nespoutané burácející řeky, v hlubokém údolí obklíčeném majestátními

velikány. Pravdou je, že Tyrš odešel na každodenní procházku, ze které se nevrátil. 10. srpna za ním přijela manželka, ale.....

7. září 1899 se narodila známá osvětová pracovnice a spisovatelka Karolina Světlá, matka prvního sokolského praporu.

12. září 1822 se v rodině obchodníka v Praze narodil syn Jindřich, pozdější pražský měšťan, zástupce italské pojišťovny, člověk nesmírně vzdělaný, vlastenec a jeden ze dvou hlavních zakladatelů Sokola. Jako majetný člověk bohatě dotoval počínající sokolské hnutí, i přes problémy, které měl s rakouskými úřady. Za svých prostředků postavil sokolovnu v dnešní Žitné ulici. Zemřel naprosto neočekávaně 15. listopadu 1865. na otravu krve, když se mu na zádech vytvořil velký vřed. Dnes by byl snadno léčitelný pomocí antibiotik, tenkrát nebylo pomoci! Pro Sokol to byla nenahraditelná ztráta.

17. září musíme vzpomenout na osobu nejdůležitější, která postavila ideový základ organizace, které jsme a chceme být členy – na dr. Miroslava Tyrše.!

Karel Svoboda – národní umělec.

Jako grafik, ilustrátor, typograf a tvůrce písma – jeden z umělců, který dokázal oslovit diváky každého věku s každého vzdělání. Vyučil se řezbářem a po studiích u Bohuslava Kafky a Františka Kybaly se stal vedoucím ateliéru užité grafiky, pedagogem na UMPRUM, nositelem ceny za užité umění, laureátem státní ceny, zasloužilým umělcem a národním umělcem. Další ocenění není třeba připomínat.

Snad tím, že začínal dřevořezbou, dostaly tahy ještě štetce a vůbec inspirace lidovým uměním, folklorem potřebnou sílu – je nám jeho umění blízké a rozumíme mu. Svoboda byl vynikajícím ilustrátorem, kreslil smělymi tahy – ilustroval desítky knih, věnoval se i mozaikám a tvorbě skleněných vytráží (Schwarzenberská kaple ve sv. Vítu), byl tvůrcem návrhu nového Olomouckého orloje (spolupráce s manželkou a sochařem Olbramem Zoubkem), věnoval se scénografii – v roce 1940 byl pozván Václavem Talichem k inscenaci Dvořákova Jakobína. Soustřeďoval se na český repertoár, ve Vídni inscenoval Janáčkovu Pastorkyňu. Ilustrace Českého roku vešly do dějin. Vynikající úroveň má také slavnostní tisk Máchova Máje, pro děti ilustroval krásnou knížku „Kolik je na světě krás“ Fr. Nepila.

Málokdo dnes ví, že dorostenky tančící na národní písně na sletu v roce 1948 byly oblečeny do sukní a halenek podle jeho návrhu.

Jeho dílo pokračuje v mánesovsko – alšovské tradici.

Poslední dnešní vzpomínka patří Zdeňku Štěpánkovi –

bardu českého divadla – představiteli hrdinských mužských rolí kladných i záporných, ale vždy přesvědčivých a pravdivých. Měl výhodu urostlé postavy, zvučného hlasu a výborné artikulace.

Narodil se 22. září 1896, po studiích Litoměřicích a Josefově konečně odešel, kam ho srdce táhlo – ke kočovným společnostem, kde získával první zkušenosti. V roce 1915 dobrovolně nastoupil do rakouské armády, byl raněn, zajat a skončil v Kyjevě, kde se stal hercem a režisérem českého divadla. Členem České družiny se stal r. 1918. S legionáři se účastnil celé „sibiřské anabaze“ domů se vrátil přes Vladivostok.

Hrál nejdříve na Kladně, pak a Vinohradech, roku 1934 se stal členem činohry ND a Národnímu divadlu zůstal věren do konce života. Byl režisérem autorem, vedoucím činohry a především vynikajícím hercem. Hrál kladné i záporné postavy, seděla mu role dramatických hrdinů. Po druhé světové válce byl neprávem obviněn z kolaborace

(udržel divadlo v provozu po celých letech okupace). Obvinění z kolaborace byl zbaven a jeho popularita byla neuvěřitelná. Jako legionář byl i členem Sokola

Seznam – výčet jeho rolí filmových i divadelních nelze uvádět. Stačí snad říci, že všech byl autentický, strhoval obecenstvo a poskytoval mu nejen zábavu, ale vždy i umělecký zážitek. Poslední film natočil roku 1967.

Sklony a lásku k dramatickému umění podědily i jeho děti – Jana, Martin a Petr. Nejmladší dcera Kateřina je režisérkou.

Jarina Žitná (Wikipedie a různá historická literatura)

Rozluštění soutěží

„Kde domov můj“

- 1) Vladimír Menšík
- 2) Velká nad Veličkou
- 3) Čertova stěna
- 4) Jiří z Poděbrad
- 5) Slavie
- 6) Rys
- 7) Chlum u Třeboně
- 8) Ledovcového
- 9) Střelecký ostrov v Praze
- 10) Michnův palác

Evropa

- 1) Itálie, Rakousko, Francie, Německo a Slovinsko
- 2) Nord Cap – severní Norsko
- 3) Richard Wagner - Beyreuth
- 4) Obrazárna v Mnichově
) Park v Oslo (sochy – Wiegeland)
- 6) Norské
- 7) Baňaté věžičky
- 8) Ebro – Středozemní moře
- 9) Budapešť
- 10) v Berlín

Den české státnosti

Původně – do r 1951- byl zařazován mezi tzv . „památné dny“, celá předchozí léta byl vzpomínán především jako výročí vraždy sv. Václava ve Staré Boleslavi, vrahem byl jeho vlastní bratr Boleslav, později úspěšný panovník. Oba byli Přemyslovci, Václava vychovávala jeho bába, později svatořečená Ludmila. Jejím protivníkem byla Drahomíra – spor mezi oběma ženami začal mít náboženský charakter, Ludmila byla přívrženkyní křesťanství, samozřejmě se jejich odlišná orientace musela projevit i politicky.

Kdysi jsem v ND viděla představení Tylova dramatu „Drahomíra“ a došlo mi, že ani Tyl neměl v obtížné situaci docela jasno. Kromě toho už herecké obsazení dávalo předem za pravdu Václavovi a jeho straně – hrál ho pan Lukavský, budící naprosté sympatie u všech diváků, stejně jako svatá Ludmila představovaná starou paní Dostálovou. Měla hlas jako zvon – a bylo jí 90 let. Nebyla schopna se bez pomoci zvednout z kleku, ale byla schopna zahrát svou postavu v celé šíři jejího charakteru. Protihráči této dvojice byl pan Hrušínský a v titulní roli vylíčila nesmlouvavě paní Vášová Drahomíru, jako z duše nesympatickou až zlou ženu.

Svatováclavské tradice se stala součástí české historie a Václav obecně uznávaným světce - není proto divu, že byl právě den jeho tragické smrti zvolen státním svátkem. Svatováclavskou symboliku najdete i v hudebních a literárních dílech – chorál „Sv. Václave, vévodo české země, pros za nás...“, nesčetná plastická zobrazení mladého a krásného knížete – vůbec nejznámější je jeho jezdecká socha (dílo sochaře Myslbeka) zdobící horní část Václavského náměstí v Praze.

28. říjen je státním svátkem od r. 2000.

Mnichov 1938 a Česko-Slovenská čili II. republika.

Proč si stále připomínáme jen dny našich porážek a proč nejsme hrdí na naše vítězství? Jsou nám naše porážky připomínány zcela účelově? Nemáme být hrdí na náš národ, nejen na jeho vítězství v bitvách, ale i v přínosu naší vědy, umění a kultury Evropě a světu? Prof. Albert Pražák v roce 1946 vydal knihu „Co daly naše země Evropě a lidstvu“. Znáte tu knihu? Je pro vás neznámá, je zapomenutá a jen my pamětníci víme, že jsme se, ač malý národ, významně zapsali do dějin.

Za vznik Československa bojovalo na všech frontách I. světové války stotisíc legionářů. Jejich boj se zamlčuje, o vzniku Československu se říká, že to byla umělá konstrukce prezidenta Masaryka, Edvarda Beneše a Milana Rastislava Štefánika. Stotisícová armáda, bojující za stát, který ještě nebyl, to byl pádný argument, který přesvědčil prezidenta Wilsona, že uznal Československou exilovou vládu a tím také Československou republiku.

O českém národě za II. světové války se hovoří jako o kolaborantech a konfidentech gestapa, který v závětrí v Protektorátě vyráběl zbraně pro Wehrmacht, čeští muži nemuseli na frontu a tak vlastně v týlu podporovali tažení německých armád Evropou. O nějakém odboji se vůbec nedá mluvit.

Připomíná se nám Mnichov 30. září 1938. Ne jako den zrady našich spojenců Anglie a Francie, ale jako velké trauma našeho národa. Národ se cítil podveden, propadl apatii. Bylo tomu tak skutečně, nelze v té době nalézt činy, na které nesmíme zapomenout a nesmíme připustit, aby byly vymazány z našich dějin?

Dne 12. září 1938 pronesl Adolf Hitler na sjezdu NSDAP v Norimberku útočný a nepřátelský projev namířený proti Československu, prezidentu Edvardu Benešovi a československé vládě. Cituji: „Říše, kterou vytvořím a která bude trvat tisíc let, bude říší německého národa, říší všech Němců, i těch, kteří ještě dnes žijí uvězněni v Československu. To, co teď řeknu, je určeno jim! Když tato mučená stvoření nemohou najít právo a pomoc sama, dostane se jim obojího od nás. Bezpráví páchané na nich musí skončit! Němci v Československu nejsou ani bezbranní, ani opuštěni. To necht' se bere na vědomí!“ V tomto projevu zařadil sudetské Němce, zatím organizované jako ordneři, jako oddíly Freikorps do zbraní SS, které podléhaly přímému Hitlerovu velení. Hitler se vměšoval do vnitřních záležitostí Československa, a naléhal na naše Němce zradili, aby zradili stát, jehož byli občany. A oni zcela dobrovolně stát, jehož byli občany, zradili.

Hitlerův projev vyvolal nové nepokoje Němců v pohraničí, které přešly do otevřeného povstání Armádě, policii a Strážím obrany státu se podařilo povstání potlačit, ozbrojenci z Freikorpsu utekli do Říše.

Hodžova koaliční vláda odstoupila 21. září, Následující den 22. září nastoupila úřednická vláda generála Syrového, která příští den 23. září vyhlásila všeobecnou mobilizaci. Armáda obsadila pohraniční opevnění.

Reakcí Hitlera bylo uspořádání konference v Mnichovaě za přítomnosti vedoucích politiků Francie, Itálie a Velké Británie. Tato „svalá trojice“ odsouhlasila Hilerem připravenou dohodu, která ultimativně požadovala na Československu odstoupení pohraničních území. Na konferenci v Mnichově nebyl žádný zástupce Československa. Prezident Beneš byl v těžké situaci, generálové trvali na vyhlášení války.

Viděl, že nás „doterájsí“ spojenci zradili a v případě války nám na pomoc nepřijdou, ba naopak nás obviní, že válku začalo Československo.

Proč prezident Beneš odmítl válečný střet a podepsal Mnichovskou dohodu? Je tomu skutečně tak, že Mnichov u Čechů vyvolal trauma a pasivitu, jak začali hovořit komunističtí historici po Únoru 1948? Prezident Beneš tím, že podepsal Mnichovskou

dohodu sám, provedl neústavní čin, takže Mnichovská dohoda z hlediska právního nebyla nikdy platná. Pokud by ji předložil parlamentu k ratifikaci (a byl bych velice zvědav, jak by hlasování v tehdejším parlamentu dopadlo), byla by Mnichovská dohoda platná a prezident Beneš by nemohl v zahraničním odboji vyžadovat od vlád Anglie a Francie prohlásit Mnichovskou dohodu za neplatnou od samého počátku.

JUDr. Ladislav Rašín (syn Aloise Rašín) v dopise prezidentu Benešovi do Anglie v roce 1939 se omlouvá za své stanovisko proti prezidentu Benešovi a dále píše, že nyní chápe, že to bylo tehdy jediné možné řešení mnichovské krize.

V odpovědi prezident uvádí důvody, které ho vedly k podpisu Mnichovské dohody. Bylo naprosto jasné, že nás Anglie s Francií zradily a nezasáhly by vojensky proti Německu na západní hranici. (Po útoku Německa na Polsko Anglie s Francií sice vyhlásily válku, ale v vojensky proti Německu nezasáhly!!). Československo by bylo obviněno, že vyvolalo válku, že zaútočilo na Německo!!

V dopise Rašínovi Beneš uvádí další argument, a to že se obával, že při konfliktu na hranicích, kde by spolu s Němci zaútočili Poláci a Maďaři, vypukne ve vnitrozemí občanská válka. Té se obával nejvíce. On nemohl připustit, aby národ zbytečně vykrvácel, to byl hlavní argument. Vzpínám si, jak maminka v té době naříkala „Pane Bože, jen aby nebyla občanská válka“. Byl jsem malé dítě, věděl jsem, že občanská válka je něco hrozného, ale až teď, když jsem četl tyto dopisy, pochopil jsem, co měl prezident Beneš na mysli. Měli jsme tady velice silnou pátou kolonu, o které se vůbec nemluví. Proti páté koloně nás pevnosti nechránily. Některé tvrze neměly ani těžké zbraně, ty ještě ležely v továrnách.

Kdo tvořil pátou kolonu? Byli to čeští Němci, vycvičení a vyzbrojení za peníze dalších českých Němců, bohatých podnikatelů. Dále to byly Hlinkovy gardy na Slovensku a ukrajinská Síc na Podkarpatské. Naši Němci byli organizováni ve Freikorpsu, složky zbraní SS, podléhajících přímo Hitlerovi. Ti by ihned rozpoutali v týlu fronty ve vnitrozemí krvavou občanskou válku. Ano, čestně bychom se hájili, ale kolik by nás Čechů přežilo?

Na Podkarpatské Rusi Československá armáda na frontové linii bojovala s Maďary a v týlu ji ohrožovala předchůdkyně banderovců ukrajinská Síc.

V Němci zabraném území začalo Gestapo ihned zatýkat předem vyhlédnuté lidi. České školy, Sokol a veškeré české spolky byly zrušeny, úřední řeč se stala němčina. Asi 300 tisíc uprchlíků zaplavilo podstatně zmenšené území Česko-Slovenské republiky. Velkou většinou ty byly Češi, dále Židé a němečtí antifašisté. Pátevní železniční tratě na Vysočině byly přerušeny. Mám uložený dokument, ve kterém je uvedeno, že můj tatínek s manželkou a synem, občané Velkoněmecké říše, uprchlíci, žádají o Československé občanství. To jsme dostali v únoru 1939.

Situace s uprchlíky se musela rychle vyřešit. Velice pomohl Sokol, který zorganizoval pomoc pro uprchlíky v rámci celého spolku. V Tyršově domě bylo ústředí a domy ve Všehrdově ulici, které tenkrát patřily ČOS, byly použity pro ubytování. Tomu velel František Pecháček. Po celé republice se sokolovny proměnily na střediska pomoci uprchlíkům. Zelenka- Hajský a Novákovi, které znáte z Anthropoidu, také patřili mezi uprchlíky.

Na Slovensku se 4. října ustavila autonomie.. Jedním z jejích prvních činů bylo zrušení Sokola na Slovensku. Majetek nemovitý (sokolovny, hřiště atd.) a movitý byl zkonfiskován a dostala ho Hlinkova garda.

Dne 30. září 1938 podepsali představitelé Anglie, Francie a Itálie s Hitlerem dohodu, podle které muselo Československo odstoupit Německu svá pohraniční území. Po tomto dnu postihly naši republiku drastické změny. V názvu státu se objevil rozdělovník.

Druhá republika se změnila ze svobodné plně demokratické země na hnědou republiku, jejímž vzorem se stala Mussoliniho fašistická Itálie.

Zanikla po 188 dnech 15. března 1939. Byla okupována Wehrmachtem. Vyhlášením Protektorátu Čechy a Morava se naše vlast stala součástí Velkoněmecké říše.

Otakar Mach

Sokolské osobnosti

František Erben

V těchto dnech si připomeneme 78 let od zavraždění výjimečné sokolské osobnosti, člověka, který se podílel velmi intenzívně na rozvoji českého sportu a sokolské organizace od počátku minulého století do čtyřicátých let, kdy ho jeho vlastenectví a souznělost k Sokolu přivedly na nacistické popraviště, bratra Franty Erbeny

Český gymnasta, sokolský cvičitel a činovník, Franta Erben se narodil 27. listopadu 1874 v Praze na Žižkově v rodině obchodníka Josefa Erbeny a Anny, roz. Hochwaldrové. Absolvoval obchodní školu, stal se účetním ve Stolařově knihtiskárně v Praze. Byl neobyčejně nadaným a nadšeným cvičencem. Od útlého mládí se věnoval tělesným cvičením. V Sokole Žižkov, do nějž vstoupil jako desetiletý, byl již v roce 1891 podroben čekatelské zkoušce a následně byl povolán do cvičitelského sboru jako čekatel a pomahatel. Již v té době sestavil rozvrh cvičení pro dorost. V roce 1891 na sletě závodil ve vyšším oddíle, roku 1892 byl i přes to, že byl teprve dorostenec, zařazen do družstva Středočeské župy na sjezd Unie francouzských gymnastů v Nancy, kde jeho družstvo zvítězilo. V roce 1894 zasedal v technickém odboru ČOS a byl jeho pokladníkem, v roce 1895 byl členem užšího technického odboru ČOS a o sletu soudcem. S bratrem Augustinem Očenáškem sestavili II., III. a V. oddíl sletových prostných. V letech 1901 – 1902 byl náčelníkem Sokola Žižkov.

Na Letních olympijských her v Paříži 1900, kde v gymnastickém víceboji obsadil 34. místo (vyhrál cvičení na koni na šíř, ale za umístění na jednotlivých náradích se tehdy medaile neudělovaly). Na IV. sletu roku 1901 získal ve vyšším oddíle 1. cenu.

Roku 1902 odešel do Plzně, kde zakoupil knihtiskárnu Stiller a Erben a ujal se jejího vedení. Záhy byl povolán do cvičitelského sboru plzeňského Sokola, zastával funkci prvního místonáčelníka a od 1904 náčelníka jednoty. V Plzni vydával Sokolský zpravodaj na českém západě a založil Cvičitelské listy (1905). Podílel se i na vydávání radikálně pokrokového týdeníku Plzeňské rozhledy. Na sjezdu Unie francouzských gymnastů v Arrasu došel 1. cenu.

Jeho podnikání v západních Čechách však skončilo v roce 1906 finančním neúspěchem. Nepodařilo se ho udržet ani jako placeného sokolského funkcionáře, proto nastoupil roku 1906 dráhu honorovaného kočovného cvičitele a vedl cvičitelské kurzy v jednotlivých sokolských župách. A ČOS už ho nepustila. 1. ledna 1908 nastoupil v ČOS trvale místo stálého cvičitele. Byl členem sokolského týmu a účastnil se s ním mezinárodních gymnastických závodů, později uznaných za mistrovství světa, v Praze 1907 vyhrál v soutěži družstev, v koni našíř a na hrazdě (ex aequo s Francouzem Georgesem Charmoillem) a byl třetí ve víceboji jednotlivců a na bradlech, v Lucemburku 1909 získal stříbrnou medaili v týmové soutěži a v roce 1911 byl opět členem vítězného družstva. V roce 1909 vedl sokolskou výpravu do Ameriky.

Na výzvu starosty ČOS Josefa Scheinera odešel roku 1909 do Petrohradu, kde se ujal cvičení Sokola a stal se učitelem tělocviku v důstojnické šermířské škole. Stal se náčelníkem Sokola v Petrohradě a náčelníkem Svazu ruského Sokolstva. Dosud užívanou švédskou soustavu nenáročných cviků nahradil sokolským, převážně nářad'ovým cvičením. Na mnoho let se sokolská soustava stala základem tělesné výchovy na ruských i sovětských důstojnických školách. Erben v roce 1912 přivedl 197 ruských cvičenců i na VI. všesokolský slet v Praze a posluchače petrohradské důstojnické školy na mezinárodní závody v Turíně (1911), Paříži (1913) a Rennes (1914), vedl také jejich zájezd do Sofie (1910) a družstvo ruských důstojníků na stockholmskou olympiádu 1912, které se chtěl sám také zúčastnit jako gymnasta, ale vedení Sokola odmítající olympijské soutěže mu nedalo svolení.

První světová válka zastihla Erben v Rusku, kde zůstal i s manželkou Růženou, roz. Chromou, se kterou měl syna Jiřího a dceru Zoru. Pokračoval ve výuce tělocviku na důstojnické škole a učil na petrohradských středních školách. 12. července 1917 vstoupil do československých legií, ve kterých prožil sibiřskou anabázi, dosáhl hodnosti nadpraporčíka. Jako místopředseda organizačního odboru vedl sokolská vystoupení legionářů, organizoval rusko-český pluk v bojích v oblasti Penzy 1918. Uspořádal sokolské závody v Irkutsku na počest prvního výročí nezávislosti ČSR, 1920 pobýval na pokyn legionářského velení v Japonsku a studoval tamní organizaci tělesné výchovy.

Po válce se vrátil do Československa. Byl povýšen na štábního kapitána a roku 1921 povolán do Vojenské tělocvičné školy v Praze, kde pracoval až do odchodu do výslužby 1928. Od roku 1921 začal vydávat vlastním nákladem časopis Tělocvik, který vedl až do roku 1940, kdy byl zastaven nacisty. V letech 1920 – 25 byl náčelníkem sokolské jednoty v Praze - Karlíně. V letech 1925 – 1938 byl ředitelem cvičitelských škol ČOS, které v něm získaly nenahraditelného cvičitele. Vykládal tak poutavě, že každý účastník vše pochopil. Budil zájem a lásku ke cvičení.

Připravoval sokolské gymnasty na olympijské hry 1924, 1928 a 1936 i na mezinárodní závody v Lyonu (1926), Lucemburku (1930), Paříži (1931) a Budapešti (1934). V letech 1925–36 řídil sokolské školy pro výchovu cvičitelů. Byl autorem prostných cvičení mužů pro VIII. všesokolský slet 1926 a pro cvičení starších mužů určené na slet 1938. V člancích a veřejných projevech zůstal věrný tradiční Tyršově tělocvičné soustavě a kladl do popředí sokolská prostná a nářad'ový tělocvik, naopak bránil pronikání nových sportovních odvětví a her (např. stolního tenisu) do sokolských organizací. Vydával Sokol na českém západě (1902 – 1909), Cvičitelé listy (1905- 1909), Tělocvik (ročníky I. – XXI.), Cvičení prostná (1923), Ruské společenské tance I. (1926), II. (1930), Sibiřské novinky I. (1920), II. (1921), Karlínské novinky I. (1922), II. (1923), III. (1924), IV. (1925). Mimo to publikoval množství odborných článků v sokolských periodících, Sokole, Sokolském věstníku, Cvičiteli, Věstníku ruského sokolstva, atd. Po okupaci přišel o veškeré svoje spisy, které měl v Tyršově domě.

Za heydrichiády byl odsouzen stanným soudem pro schvalování atentátu, byl popraven 9. června 1942 pro své vlastenecké přesvědčení na Kobyliské střelnici.

Jeho jméno uvádí pamětní deska na nádvoří Tyršova domu a na žižkovské sokolovně.

Mgr. Pavlína Špatenková, vzdělavatelka župy Podkrkonošské

Bratr Jiří Brunclík

Jedna z nejdůležitějších osobností při obnovování Sokola Liberec I. a župy Ještědské po pádu komunismu v devadesátých letech. Domnívala jsem se, že se vzpomínka na dobře známou, charismatickou osobnost bude psát snadno, ale opak je pravdou. Člověku se totiž vynořuje spousta historek a je těžké rozhodnout, která je tak důležitá, že na ni nelze zapomenout.

Je to už dávno, ale slavila jsem padesáté narozeniny – Jiří na mne čekal u prezentace dálkové jízdy Liberec – Sněžka - Liberec s několika snítkami bramboříků a malou krabičkou. Byla v ní pamětní bronzová medaile, kterou vydala ČOS při příležitosti stého výročí Tyršova narození v době všesokolského sletu v roce 1932. (To jsem ještě nebyla na světě, ale na Strahově jsem už cvičila s mámou!) Jiří si té medaile nesmírně vážil, protože ji dostal od bratra Pecháčka. Cenu tohoto daru jsem nedokázala plně docenit – prošel rukama dvou bratrů, skutečných sokolů. Druhý den svítilo slunce, mrzlo, jen praštilo. Před námi rychlá, lesknoucí se stopa. Co víc jsme si mohli přát.

A takových cest po horách v zimě i v létě následovalo bezpočet.

Jiřího neteř Eva a vnoučata mají na co vzpomínat.

Byl zuřivý turista, neunavitelný a stále s dobrou náladou. Vzpomínám, jak jsem ho po návratu na tábořiště po opravdu těžké túře přistihla, jak se přezouvá do lehkých běžeckých bot: „Musím si odpočinout, tak si jdu zaběhat!“ Skutečně na konci sil jsem ho viděla pouze jednou – ozvaly se totiž následky věznění v koncentráku a zúžení cév za krkem – následek bití. Byl to tak zlé, že dovolil, abych od něj převzala horolezecké lano pro naše družstvo. Nakonec na vrchol Wilsdspitze dorazil, po návratu dolů na Breslauerhute, bylo už zase všechno v pořádku. Vliv na jeho vyčerpání měl i nedostatek spánku – po zkušenostech z koncentráku nebyl schopen spát v přeplněné noclehárně!

Vzpomínky na jeho rozesmátou tvář a nadšení tváří v tvář horám patří k mým nejkrásnějším!

Byl vysokohorský turista, milovník přírody, spolehlivý a charismatický muž – ale především byl Sokol a svým životem to dokazovat.

Se Sokolem byl jeho život spjat již od mládí. Narodil se 17. května 1918, byl z osmi sourozenců a jeho otec byl sokolníkem v sokolovně v Semilech. Běžné dětské hry prožíval v sokolovně, od mládí byl výborným cvičencem, později pomahatelem a cvičitelem.

Politická situace se však zhoršovala a Jiří věděl, co je jeho povinností. Ve svých 27 letech byl zadržen za šíření letáků a protistátních tiskovin a prožil několik let v koncentráku. Při rušení tábora byli vězni, kteří se ještě udrželi na nohou donuceni podstoupit „pochod smrti“ - nepřežilo jich právě mnoho. Jiří vyprávěl, že jim řekli, že musí do večera přejít řeku, jinak... První den prý byl nejhorší, stěží se udržel na nohou a tak ho dva bratři prostě táhli. Pak už na tom byl lépe a mohl poskytnutou pomoc vrátit. Domů se vrátil pěšky přes Domažlice a málem svobodu nepřežil. Po ukončení války byli přeživší vězňové oblečeni do všeho, co bylo právě po ruce. Jirka dostal staré vojenské oblečení wehrmachtu – došel a dojel stopem za svou sestrou do Prahy. Tam ho chtěl opilý ruský voják zastřelit a nechtěl si nechat situaci vysvětlit, Nakonec pomohla láhev s alkoholem.

Vrátil se do Semil a staral se o obnovení sokolských jednot v tamní župě. To už se ale sokolská práce rozběhla na plno a Jiří sehnal peníze (vlastně je sehnala jeho sestra), aby se mohl zúčastnit sletu v Chicagu. Patřil k nejmladším cvičencům, kteří do Ameriky jeli. Vyprávěl, jak výpravu vítali v Londýně - starosta města s klíči od městských bran. Životním zážitkem pak musela být několikadenní plavba na tehdy největší lodi světa Queen Mary. Stále pilně nacvičovali na slet, takže si ostatní pasažéři mysleli, že jde o pojízdný cirkus.

Na rozdíl od dnešních zájezdů pobýli v USA skoro čtvrt roku, jezdili po jednotách a župách, vedli cvičitelské kurzy a krajané by byli rádi viděli, kdyby mladí a svobodní v Americe zůstali. Vzhledem k tomu, že k tomu přibýlo i několik sokolských lásek, nebylo to tak nepravděpodobné. „Prosím Tě, doma se chystal slet a já bych zůstal za mořem..!“

Oženil se doma, měli jedinou dceru (moji dorostenku!) Jak to bylo s dalším účinkováním a prací v Sokole – dlouho jsme se neradovali – Jiří se pak více věnoval práci v turistickém oddíle jako organizátor a účastník dálkových jízd – Ještěd – Sněžka - Liberec, 70 km po hřebenech Krkonoš, Liberecká padesátka, dálkových jízd i mimo republiku.

Běhal maratony. Můj bratr vždy vyprávěl, jak ho dostal jako sparing partnera při nějakém tenisovém tréninku. Domníval se, že daleko staršího partnera snadno udolá, uběhá. Po skončení hry se prý Jirka srdečně smál : “To máš marný, mladej, já běhám maratony!“

Zorganizoval také zájezd 10 členů naší jednoty na slet do Paříže.

Jirka patřil k lidem, se kterými je dobře být, nesnášel faleš a dokázal se nesmlouvavě postavit proti každé nespravedlnosti, šikaně a to vše dobré náladě, nikdy nikoho neurazil, všichni ho měli rádi, věřili mu a vážili si ho.

V prvních letech po obnovení udělal spoustu práce, stal se starostou Sokola Liberec I. a členem župního předsednictva, používal neomezenou autoritu, všichni si ho vážili. Když před mladými členy vyprávěl o krutých letech svého života a „pochodu smrti“, nikdy neudržel slzy. Byl to pro něj důkaz, co všechno člověk vydrží a dokáže, není – li sám. Dostal více než tvrdou sokolskou a vlastně životní školu. Snad právě proto byl životním optimistou, který dokázal šířit kolem sebe radost a pocít lidského bratrství.

Rád a dobře zpíval. Dokázal udržet dobrou náladu a přátelské ovzduší v každé společnosti. Nelze na něho zapomenout, byl příkladem člověka s velkým Č!

Jarina Žitná, Sokol Liberec I.

Zprávy ze žup a jednot.

Ať chceme nebo nechceme, činnost v posledních měsících byla – jako celý život ve státě značně ovlivněna existencí koronaviru a jeho působením. V jednotách i župách jsme se se situací nějak museli vyrovnat. Někde to šlo lépe, jinde hůře, každopádně byla porušena systematickosti pravidelného cvičení a s tím se budeme dost těžko vyrovnávat. Situace bude o to obtížnější, že nás čekají velké akce Sokolgyumu, především Sokolské Brno a tedy rozhodnutí, jestli do toho všichni půjdeme, nebo budou převažovat obavy ze zbytečné práce, která nebude moci být adekvátně využita. Rozhodování je těžké, ale domnívám se, že i „nácvik pro nácvik“ má svou hodnotu především po pamětní i pohybové zvládnutí určitého delšího úseku cvičení.

Díky této nepříjemné situaci jsem dostala daleko méně zpráv než obvykle. Kromě toho mne zlobil počítač a tak mi chyběly fotografie, které normálně oživují text.

Vypadá to tedy tak, že chodily většinou zprávy o sestřích a bratrech, kteří nás opustili, což je moc smutné – i když ve věku, kterého se dožili, asi přirozené. Všichni prožili plný, prací naplněný život a zůstanou navždy členy našeho sokolského bratrství.

Pro potíže s počítačem se omlouvám za nezveřejnění zaslaných fotografií.

Rozloučení se sestrou Danou Lipovskou.

V neděli 12. července se po celé župě Podkrkonošské Jiráskově rozletěla smutná zpráva, že v sobotu 11. července opustila naše řady sestra Dana Lipovská, dlouholetá členka, činovnice a cvičenka Sokola Náchod a jednatelka župy Podkrkonošské. Dana vstoupila do řad Sokola Náchod hned po jeho obnovení v roce 1990 a brzy začala pracovat na župě jako hospodářka. Její pracovitost, ochota, spolehlivost i dobrá nálada, kterou šířila kolem sebe, byla vždy zárukou výborné spolupráce se župní kanceláří. Dana dokázala doslova zařídit nemožné ihned a zázraky do tří dnů. Nikdy jsme od ní neslyšeli, že něco nejde, že to nestihne, nebo nezvládne. Díky svému původnímu povolání projektantky dokázala pro všechny jednoty provést pasportizace majetku, poradila si však i s dotacemi a dalšími záležitostmi, se kterými se potýkají všechny neziskové organizace. Časem se stala jednatelkou župy. Dana nechyběla na žádné pietní akci, na které vždy reprezentovala Sokol v sokolském kroji. Byla také pilnou cvičenkou, když nacvičila sletové skladby pro všechny porevoluční slety. Nechyběla ve sletových průvodech ani na všesokolských sletech v Praze. Až do poslední chvíle, přestože již překročila osmdesátku, pracovala neúnavně v župní kanceláři. Nyní župní kancelář osiřela. Neúnavná sestra Dana a její zlaté srdce bude všude chybět nejen své rodině, ale také celé široké sokolské rodině.

Dano, ať je Ti země lehká, nikdy na Tebe nezapomeneme!

Za sokolskou župu Podkrkonošskou Jiráskovu

P. Špatenková, župní vzdělavatelka

Miroslav Novotný

Bratr Miroslav Novotný se narodil 24.12.1931 v Uhřinově u Velkého Meziříčí. Studoval na gymnáziu ve Velkém Meziříčí, poslední 2 ročníky pak na Vojenské škole Jana Žižky v Moravské Třebové. Po maturitě nastoupil do Vojenské akademie v Hranicích. Po ukončení působil v kasárnách ve Bzenci a pak na vojenském velitelství v Hodoníně. V důchodu pracoval 8 let ještě na podnikovém ředitelství Šohaj Strážnice a pak v Uherském Hradišti na ČSAD. V roce 1987 se přestěhoval do Uherského Brodu. S Manželkou Vlad'kou se v roce 1990 se začal věnovat svému největšímu koníčku - Sokolu.

Jako dorostenec cvičil na XI. Vsesokolském sletu v roce 1948 v Praze. V roce 1990 se zasloužil o obnovení Sokola v Uherském Brodě a navrácení sokolony. Působil jako vzdělavatel jednoty a v roce 1994 se stal tajemníkem župy Komenského v Uherském Hradišti. Zde začal vydávat župní zpravodaj „Sokol v kraji Komenského“. Jako cvičenec Věrné gardy vystupoval s bratry Sokola Veselí nad Moravou na všech sletech – od XII. Vsesokolského sletu v roce 1994 až po XVI. v roce 2018. Cvičil ale též na všech akademiích, veřejných vystoupeních, na župních a krajských sletech moravskoslovenského regionu. V rámci reorganizace krajů v roce 2002 začal vydávat v župě Slovácké „Sokol v kraji T.G. Masaryka“.

Jeho úmrtím v 88 letech - 9. července 2020 - ztratil Sokol nejen dlouholetého cvičence a kamaráda, ale též nezištného celoživotního činovníka.

Čest jeho památce !

Zdeněk Hlobil a Vlad'ka Novotná

Něco veselejšího – osmdesáté narozeniny v plné síle

Letos v srpnu oslaví **Marie Brunerová** 80-té narozeniny. Po základní škole vystudovala gympl, strojařinu a výtvarnou fotografii. Strojařinou se živila až do roku 1992, poté nastoupila do tiskového oddělení ČOS v Tyršově domě jako fotograf – novinář.

První sletový památník celý připravila jako grafik a fotograf a na dalších spolupracovala. Podílela se též svými fotografiemi na vydání šesti knih, na plakátech a přebalech videokazet. Také vystavovala na samostatných i společných výstavách v Praze i po republice. Jako poslední připravila výstavu velkoformátových fotografií „Záznam času“, které představují pestrou činnost v Sokole. Tato výstava je putovní.

Profesor Ludvík Baran (FAMU) jednou napsal: dokumentuje skutečnost v nejrůznějších podmínkách v terénu na akcích, kde se snímek nemůže opakovat. Jejím celoživotním koníčkem je fotografování.

Rodiče Marii a bratra přivezli do sokola Michle již v kočárku, protože oba byli cvičitelé. Děda byl též cvičitel a babička náčelnice (1909 -1912). V roce 1948 vystoupili všichni na XI. VŠ SLETU, otec prostná, matka „2x zmoklé kužele“ a obě děti žakovské skladby. Marie celý život sportuje. Na Vyšehradě si udělala cvičitelské zkoušky a vedla žákyně, dorostenky i ženy. Také byla ligovou hráčkou a potom 12 roků trenérkou volejbalu. Dosud lyžuje a je též certifikovaným cvičitelem lyžování.

V obnoveném Sokole Michle byla nejprve zvolena místostarostou jednoty a později v roce 1994 přešla na místo náčelnice a tuto činnost vykonává již 26 let. Píše kroniku a též se stará o archiv jednoty. Nyní je ve výboru vzdělavatelského sboru a také členkou komise pro práci s mládeží a seniory při vzdělavatelském odboru

A co je důležitější – Marie je plnohodnotný, čilý a radostný člověk nic nepředstírající. Je Sokolkou tělem i duší a jako takovou ji máme rádi do příštích let jí přejeme všechno dobré.

Vzdělavatelský sbor ČOS

Závěrečné slovo Úvaha k zamyšlení: Lék na duši

Proč jsem neadoptovala dítě v Africe?
A proč nezachraňuji deštné pralesy?
My lidé si toužíme pomáhat, je to naše přirozenost.

V dnešní době je snadné pomáhat i na druhém konci světa.

Jenže - když jsem potkala člověka, který v Africe sázel stromy, byla jsem unesená tou vznešenou myšlenkou. Jak nádherné. Dokud mi nevyprávěl, že se rozvedl s manželkou, s rodiči se nestýká a děti vidá jen občas.

Zrovna byl na cestě do Nepálu jako dobrovolník pro místní sirotky.

Pak ho čekal ášram v Indii, aby našel vnitřní klid a pak možná domů, i když - jak řekl - ta vidina ho moc nelákala.

Zůstala jsem jako opařená a vzpomněla si na Amazonii a na Indiána v pouliční restauraci, který se mě ptal, co tam dělám. Řekla jsem mu, že jedu do pralesa.

Udiveně vzhledl od misky fazolí a zeptal se: "Vy u vás nemáte lesy?!" Tak to bolelo! A pak jsem se vrátila domů. Vzala pytel na odpadky a šla uklidit dolů pod barák k silnici ty poházené pet-lahve. Seděla jsem tam na hromadě odpadu a jen vnímala to, co mi starý Indián předal.

Jak jsem já mohla pomoci druhým, když jsem si nejdřív neuklidila doma?

Jaký smysl dávalo létat na druhý konec světa a zachraňovat prales, když prales umírá kvůli tomu, že všechno, co dělám, je závislé na ropě, kterou odtamtud chtějí vytěžit, abych tam pak já mohla nadšeně přiletět a držet transparent: Zachraňte prales!!

Jak jsem mohla pomoci dítěti v Africe, když jsem neuměla naučit svoje vlastní děti, aby si po sobě uklidily?!

Jaký smysl dávalo někam jezdit a ukazovat druhým řešení jejich problémů, když to znamenalo obírat je o jejich zodpovědnost za vlastní chyby? Obírat je o sílu najít vlastní řešení? A tím prohlubovat jejich závislost na mně!? Bylo to stejné jako s dětmi. Nemohla jsem je naučit chodit. Musely x krát spadnout na zadek. Čím déle jsem je držela za ruku, tím později začaly samy chodit. Mohla jsem tam jen být a povzbudit je, že to zvládnou a naučí se to. Samy. Jako se Ella naučila hrát sama na piáno a Zak postavil svůj první domek z cihel na hromadě hlíny. Jeho chyby ho naučily, co udělat příště líp.

Nemohla jsem zachránit Afriku, ani prales, ale mohla jsem začít u sebe

Chodit víc pěšky. Přestat si foukat zbytečně vlasy.

Přestat kupovat hloupé marketingové produkty zaručeně v ita a raw z druhého konce světa a místo toho jít k zelináři na náměstí.

Mohla jsem toho změnit tolik! Každý den. 365 dní v roce...to není málo!

A když to udělá každý z nás? Nebude koho zachraňovat !!

Africké děti nebudou hladovět, protože jejich rodiče otročí ve zlatých.dolech do mého iPhone. Prales nebude umírat, protože nebude potřeba tolik ropy. Mám pokračovat ?

A já si nebudu kupovat své svědomí charitou a lítat na drahé semináře, abych chlastala panáky z pupku Deepaka Chopry, ale budu dělat to, co dává smysl. Zodpovědně se starat o mír u sebe doma. Učit děti na řece Orlici, že když mám jen malou loď, nevezmu si nic navíc, nejlepší lekce skromnosti, kterou znám. Když jsem já spokojená, je takový i můj svět. Potřebuji tak málo! Svou rodinu a kus chleba, čistou vodu a jedno jablíčko. Jako na vodě. To, co bylo nejcennější byl smích mých dětí, které pozorovaly říčního raka a cestou sbíraly odpadky po lidech, kteří jezdí do daleké Indie, okázale pomáhají světu, ale doma si neuklidí.

Ano, i my tu máme lesy! A jak o ně pečujeme, to vidíme každý den. Nijak. Pohltila nás pýcha a ovládl parazit chamtivosti. Touha mít a dobýt!

Ty nejvyšší hory, ty nejhlubší oceány. Ale uvnitř jsme neskutečně chudí. Pomozme nejdřív sobě. Uzdravme sebe a svou rodinu. V ní to všechno začíná i končí. Pak naše děti nebudou muset hledat smysl života na pláži v Goa, ale budou si vážit rozkvetlé louky za domem.

Hloupý Honza šel do světa, aby se pak vrátil domů. A já?

Sázím stromy v tichosti a pokoře. Uklízím "naši" studánku v údolí.

A vím, kde je moje místo. Doma. V lese.

Zasláno sestrou Janou Lepessant ze Sokola Paříž - takže přemýšlejme!

Nazdar!

Jarina Žitná